

Welzijnsbezoeken Kaag en Braassem

A hand is holding a pen and writing on a checklist. The checklist is divided into several colored sections, each with a heading and a corresponding 'Vragenlijst Welzijnsbezoek' (Questionnaire Home Visit) label.

Section	Label
AFRONDING EN INFORMATIE	Vragenlijst Welzijnsbezoek
FINANCIEN	Vragenlijst Welzijnsbezoek
TUOSBESTEDING EN CONTACTEN	Vragenlijst Welzijnsbezoek
HULP- EN DIENSTVERLENING	Vragenlijst Welzijnsbezoek
MOBILITEIT	Vragenlijst Welzijnsbezoek
GEZONDHEID	Vragenlijst Welzijnsbezoek
WONEN	Vragenlijst Welzijnsbezoek
ALGEMENE OEGEN	Vragenlijst Welzijnsbezoek

Below the checklist, there are fields for:

- Lijstnummer
- Wijkbuurtid
- Interview d
- Tijdsduur
- gera

2013-2017

Tot stand gebracht door Stichting Welzijn Ouderen

Stichting Welzijn Ouderen

Welzijnsbezoeken Kaag en Braassem 2013 - 2017

Colofon

Samenstelling	:	Rettie Bentvelsen
Review	:	Riekie Brunt Joke van der Zeeuw
Vormgeving	:	R. Bentvelsen F. Kuiper
Uitgave	:	Stichting Welzijn Ouderen De Spil Oude Wetering September 2017
In samenwerking met :		STIWO Stichting Welzijn Ouderen Hoogmade-Woubrugge STIWO Stichting Welzijn Ouderen Leimuiden-Rijnsaterwoude Gemeente Kaag en Braassem

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	5
2.	WERKWIJZE.....	6
2.1	DE DOELSTELLING VAN DE WELZIJSBEZOEKEN.....	6
2.2	KEUZE VAN EERDER AFRONDEN WELZIJSBEZOEK.....	6
2.3	HOE WERKT HET PROJECT WELZIJSBEZOEK.....	7
2.4	DE VRIJWILLIGERS.....	8
2.5	DE VRAGENLIJST	8
2.6	PRIVACY	9
2.7	RESPONS.....	9
3.	RESULTATEN WELZIJNBEZOEKEN KAAG EN BRAASSEM 2013-2017.....	11
3.1	ALGEMEEN	11
3.2	WONEN	11
3.3	GEZONDHEID	13
3.4	MOBILITEIT	13
3.5	HULP-EN DIENSTVERLENING	14
3.6	TIJDSBESTEDING EN CONTACTEN.....	16
3.7	FINANCIËN.....	18
3.8	AFRONDING EN INFORMATIE	19
4.	VERGELIJKING	20
5.	TOELICHTING BIJ DE RESULTATEN.....	21
5.1	WONEN	21
5.2	GEZONDHEID	23
5.3	MOBILITEIT	23
5.4	HULP- EN DIENSTVERLENING	24
5.5	TIJDSBESTEDING EN CONTACTEN.....	24
5.6	FINANCIËN.....	25
5.7	AFRONDING EN INFORMATIE	25
6.	VERVOLGCONTACTEN	26
7.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	27
7.1	WONEN	27
7.2	GEZONDHEID	27
7.3	MOBILITEIT	27
7.4	HULP EN DIENSTVERLENING	28
7.5	TIJDSBESTEDING EN CONTACTEN.....	28
7.6	FINANCIËN.....	28
7.7	ALGEMENE CONCLUSIE	29

8.	TOT SLOT.....	30
9.	BIJLAGEN:.....	31
9.1	BIJLAGE 1 UITNODIGINGSBRIEF VOOR EEN WELZIJSBEZOEK	31
9.2	BIJLAGE 2 FOLDER INFORMATIEF WELZIJSBEZOEK	32
9.3	BIJLAGE 3 TELEFOONKAART	33

1. INLEIDING

De gemeente Kaag en Braassem heeft doelstellingen geformuleerd voor het ouderenbeleid op het gebied van participatie, gezondheid, informatie en advies en inkomen.

De belangrijkste doelstelling is ervoor te zorgen dat de ouderen zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en functioneren.

Door het aanbieden van een welzijnsbezoek, streven wij ernaar ouderen op de hoogte te brengen van regelingen en voorzieningen, waar eventueel een beroep op gedaan kan worden. Hierdoor wordt onder andere aan deze doelstelling invulling gegeven.

In dit verslag worden de resultaten van de welzijnsbezoeken in de gemeente Kaag en Braassem weergegeven, die in de periode 2013 – 2017 plaatsvonden.

Het betreft in deze periode de ouderen tot en met het geboortjaar 1938. Dit zijn mensen, die in 2017 ouder zijn dan 79 jaar of die leeftijd dit jaar bereiken of bereikt hebben. In paragraaf 2.2 leest u waarom dit project niet doorloopt tot aan de leeftijd van 75 jaar zoals de voorafgaande welzijnsbezoekronde van 2009-2013.

Onder verantwoordelijkheid van de Stichting Welzijn Ouderen De Spil, in samenwerking met de STIWO's Hoogmade-Woubrugge en Leimuider-Rijnsaterwoude, loopt sinds september 2006 het project welzijnsbezoeken 75+ in de gemeente Kaag en Braassem.

Hierbij een woord van dank aan de vele vrijwilligers, die hieraan mee gewerkt hebben. Bedankt Cokkie, Anne Betty, Anneke, Margreet, Dick, Genia, Mieke, Riet, Suzan, Riet, Koos, Sonja, Aleid, Magda, Tonny, Els, Joke, Laura, Clazien, Ria, Mirjam, Joost, Suze, Judy, Anneke, Els, Joke en Willy. Zij hebben deze welzijnsbezoeken met veel enthousiasme afgelegd. Zonder hun grote betrokkenheid zouden deze bezoeken niet plaats gevonden hebben en was dit verslag niet tot stand gekomen.

Het verslag welzijnsbezoeken Kaag en Braassem 2013-2017 is samen met het welzijnsverslag 2009-2013 digitaal te vinden op www.despilkb.nl

2. WERKWIJZE

2.1 De doelstelling van de welzijnsbezoeken.

De doelstelling van het project "Welzijnsbezoek" is tweeledig:

1. Het geven van informatie over diverse voorzieningen en regelingen.
2. Het signaleren van individuele en collectieve problemen, wensen en klachten.

Een welzijnsbezoek biedt de ouderen van Kaag en Braassem de gelegenheid om kennis te nemen van de mogelijkheden die er zijn om informatie, advies of hulp te krijgen. Een welzijnsbezoek kan ook voordelen bieden aan vitale ouderen, zoals nieuwe inzichten verschaffen die ze in de toekomst kunnen gebruiken.

Uit eerder uitgevoerde huisbezoekprojecten, elders in het land, is gebleken dat ouderen met regelmaat onvoldoende op de hoogte zijn van het voor hen bestemde aanbod aan hulp en voorzieningen. Isolement onder ouderen is mede hierdoor een veelvoorkomend gegeven. Het welzijnsbezoek kan preventief werken.

Naast de informatie die tijdens het bezoek gegeven wordt, signaleren de welzijnsbezoekers problemen en horen waar de senioren in deze gemeente behoefte aan hebben. Deze zaken zijn weergegeven in dit verslag, dat aan de gemeente Kaag en Braassem wordt aangeboden.

Zowel collectieve als individuele problemen en wensen worden gehoord. Indien de oudere dit wenst, worden problemen direct voorgelegd aan één van de twee ouderenadviseurs. Naast informatie en advies gaan zij samen met de oudere werken aan een oplossing.

2.2 Keuze van eerder afronden welzijnsbezoek

In de periode 2009–2013 zijn de welzijnsbezoeken afgelegd bij ouderen van 75 jaar en ouder.

Het huidige onderzoek, in 2013 begonnen, zou doorlopen tot juni 2018 om te eindigen met het bezoeken van senioren geboren in 1942, die op dat moment 75 jaar zouden zijn. Echter de laatste huisbezoeken in dit project zijn gedaan in juni 2017 bij senioren geboren in het jaar 1938. In 2017 worden zij of zijn zij 79 jaar.

In 2017 is besloten het onderzoek af te ronden om de volgende redenen.

Met betrekking tot doelstelling 1:

- Het geven van informatie over diverse voorzieningen en regelingen.

Vanuit de MAG 2.0 (Maatschappelijke Agenda opgesteld door de gemeente) wordt het accent voor 2017-2018 verschoven naar het geven van informatie en advies aan mensen vanaf 55 jaar over langer zelfstandig wonen. Voor levensloopbestendig wonen en leven is het belangrijk op tijd voorbereidingen te treffen.

Hiervoor is het nodig met een ander soort vragenlijst op pad te gaan.

Met betrekking tot doelstelling 2:

- Het signaleren van individuele en collectieve problemen, wensen en klachten.

Het signaleren van psychosociale problematiek is niet eenvoudig. De laatste jaren werken veel huisartsen met een praktijkondersteuner. Dit zijn specifiek

geschoolde verpleegkundigen. Zij nemen vragenlijsten af bij de oudere patiënten in de praktijk, die vergelijkbaar zijn met de vragen van het welzijnsbezoek. Door middel van het project Welzijn op Recept worden deze patiënten zo nodig doorverwezen naar een welzijnscoach of ouderenadviseur.

Naast de praktijkondersteuners bij de huisarts zijn het afgelopen jaar de thuiszorgmedewerkers en huishoudelijke hulpen in Kaag en Braassem getraind om problemen rondom eenzaamheid of overbelaste mantelzorg te signaleren. Zij kunnen deze cliënten doorverwijzen naar welzijnsmedewerkers zoals de mantelzorgconsulent en de ouderenadviseur.

De huidige 75 jarige is een ander type mens dan de 75 jarige in 2006, het jaar waarin de welzijnsbezoeken zijn gestart. Senioren zijn veelal vitaler en vinden steeds vaker hun informatie via internet. Vanaf het moment waarop senioren van onder de tachtig een uitnodiging kregen voor een welzijnsbezoek werden meer afmeldingen ontvangen. Steeds vaker hoorde de vrijwilliger terug dat iemand het welzijnsbezoek nog niet nodig vond.

Vandaar de keuze dit project een jaar eerder af te ronden dan aanvankelijk de bedoeling was.

Vanuit de vrijwilligers welzijnsbezoek zijn er wel zorgen geuit rondom het stoppen van de welzijnsbezoeken. Oudere mensen kloppen niet gemakkelijk aan voor hulp of ondersteuning. Het welzijnsbezoek is een laagdrempelig instrument om te signaleren. Het geeft een eerste indruk van iemands situatie. Hierdoor kan de vrijwilliger een “Niet Pluis” gevoel krijgen ten aanzien van problematiek als eenzaamheid en beginnende dementie. Doordat er geen welzijnsbezoeken in de huidige vorm meer plaats zullen vinden, vervalt deze manier van signaleren.

2.3 Hoe werkt het project welzijnsbezoek

Per geboortjaar worden de senioren van de gemeente Kaag en Braassem aangeschreven. Begonnen is met de oudste groep bewoners uit alle kernen van de gemeente. (Zie Bijlage 1 Uitnodigingsbrief voor een welzijnsbezoek)

Ze ontvangen een brief en een informatieve folder waarin het doel van het bezoek wordt uitgelegd. (Zie Bijlage 2 Folder Informatief Welzijnsbezoek)

Door middel van een telefoontje naar de Infolijn kan de oudere aangeven geen prijs te stellen op het eenmalig bezoek. Deze adressen worden dan niet benaderd door de vrijwilligers van De Spil.

De adressen waar geen afmelding van is ontvangen, worden verdeeld onder de bezoekvrijwilligers. Zij leggen vervolgens contact met de ouderen om een afspraak voor een huisbezoek te maken.

Tijdens het huisbezoek, dat gemiddeld anderhalf uur in beslag neemt, loopt de vrijwilliger een vragenlijst door waarin verschillende thema's aan bod komen. (Zie par 2.5)

Desgewenst laat de vrijwilliger informatiefolders achter. Ook krijgt de bezochte senior een telefoonkaart met daarop voor ouderen belangrijke telefoonnummers. (Zie Bijlage 3 Telefoonkaart)

De bezoekvrijwilliger schrijft naderhand een samenvatting van het bezoek en bespreekt het gesprek en de ingevulde vragenlijst met de ouderenadviseur.

Als de oudere tijdens het interview heeft aangegeven prijs te stellen op contact met de ouderenadviseur zal deze de oudere benaderen en zo nodig een afspraak maken

en een hulpverleningstraject opstarten. Kan er geen directe oplossing worden geboden, dan wordt er gericht doorverwezen naar een hulpverlenende instelling of instantie.

2.4 De vrijwilligers

In de periode 2013 – 2017 hebben in totaal 28 gemotiveerde en enthousiaste vrijwilligers bezoeken afgelegd voor dit project.

Nadat een vrijwilliger zich aangemeld heeft, volgt een gesprek met een van de ouderenadviseurs van De Spil om te bekijken of iemand geschikt is als bezoeker-vrijwilliger. De nieuwe vrijwilliger wordt de mogelijkheid geboden deel te nemen aan een eendaagse training.

Tijdens de training, waarin theorie en praktijkoefeningen elkaar afwisselen, komen de volgende onderwerpen aan bod:

- De doelen van het bezoekproject
- Taken en grenzen van de ouderenbezoeker
- Visie op het ouder worden en de doelgroep
- Signaleren en doorverwijzen
- Communicatie: luisteren en vragen
- Verbale- en non-verbale communicatie
- Wat betekent het om met een vragenlijst te werken
- Opbellen en binnenkomen
- Fases in het bezoek

Voordat de vrijwilligers zelfstandig huisbezoeken afleggen, gaan ze eerst een paar keer mee met een ervaren vrijwilliger.

Regelmatig wordt er door de ouderenadviseurs een bijeenkomst georganiseerd voor de vrijwilligers welzijnsbezoek. Hier worden de adressen, die bezocht gaan worden, verdeeld. Tevens is dit overleg bedoeld voor het uitwisselen van ervaringen. Verder zijn er voor de vrijwilligers scholingsbijeenkomsten geweest met uiteenlopende thema's zoals het Niet Pluis gevoel, mantelzorgondersteuning, het nieuwe woonruimteverdeelsysteem voor woningzoekenden, kennismaking met het Kernteam en TOM in de Buurt, presentatie van Brijder over verslaving bij senioren, inkomens aanvullende maatregelen, wilsverklaring, dementie en de beweegcarroussel.

2.5 De vragenlijst

De vragenlijst is ontwikkeld door alle coördinatoren welzijnsbezoek uit de Leidse Regio. Meestal is dit een ouderenadviseur. In 2013 is de vragenlijst aangepast. Verouderde vragen zijn van de lijst verwijderd en actuele vragen, bijvoorbeeld over het geven of ontvangen van mantelzorg en het doen van vrijwilligerswerk, zijn toegevoegd. Ook de wijze van vraagstelling is verbeterd.

De onderwerpen die in de vragenlijst aan bod komen zijn:

- Algemene gegevens
- Wonen
- Gezondheid
- Mobiliteit
- Hulp- en dienstverlening
- Tijdsbesteding en contacten

- Financiën
- Afronding en informatie

De vragenlijst is zo ontworpen dat er eventueel van het ene onderwerp naar het andere onderwerp kan worden overgegaan. Niet het beantwoorden van de vragen staat centraal, maar een gesprek over de genoemde onderwerpen, waarbij de ouderen zijn verhaal kan doen en eventuele problemen kan aangeven.

Voor het invoeren van de gegevens uit de vragenlijsten is een Excel programma ontwikkeld. Alle antwoorden worden anoniem in dit programma verwerkt. Het is mogelijk om met dit programma bepaalde tendensen te constateren, die dorpskern gebonden zijn of met bepaalde doelgroepen, zoals leeftijd of alleenstaanden, te maken hebben.

2.6 Privacy

De gemeente Kaag en Braassem en de ouderenorganisaties hechten veel waarde aan het waarborgen van de privacy van de ondervraagde ouderen. Het gaat immers om persoonlijke gegevens. De vrijwilligers ondertekenen daarom voordat zij op huisbezoek gaan het privacyprotocol.

De senioren van een bepaald geboortjaar worden door De Spil aangeschreven. De gemeente Kaag en Braassem verstrekt hiervoor de benodigde adressen.

Voordat de vrijwilliger met het interview begint stelt deze de oudere op de hoogte van de wijze waarop er met de verkregen antwoorden wordt omgegaan. De lijsten worden ingezien door de ouderenadviseurs van De Spil. Vervolgens worden de antwoorden zonder persoonsgegevens door een welzijnsbezoekvrijwilliger in het registratieprogramma ingevoerd. Het blad van de vragenlijst, waarop persoonsgegevens staan vermeld, wordt vernietigd.

De ouderenadviseur benadert alleen de geïnterviewde senioren, die zelf aangegeven hebben dit op prijs te stellen.

2.7 Respons

In de gemeente Kaag en Braassem hebben in de periode van november 2013 t/m april 2017 in totaal 1503 zelfstandig wonende senioren van 78 jaar en ouder een brief ontvangen met het aanbod voor een welzijnsbezoek door een vrijwilliger van De Spil/STIWO.

Ouderen die in een verzorgingshuis of verpleeghuis verblijven vallen buiten het bereik van dit rapport.

In totaal hebben 1029 mensen deel genomen aan het welzijnsbezoek. Er hebben 222 mensen (15%) na het ontvangen van de brief aangegeven geen gebruik te willen maken van het welzijnsbezoek. Ook tijdens het maken van de afspraak voor het huisbezoek gaven 382 mensen (25 %) aan hier alsnog geen gebruik van te maken.

Conclusie is dat via de uitnodiging 899 mensen (60%) deelgenomen hebben.

Daarnaast hebben 130 mensen (8%) zonder uitnodiging deel genomen. Dit gebeurt meestal op het moment dat de vrijwilliger op huisbezoek is voor het interview met de partner. Hierdoor hebben ook een aantal senioren jonger dan 78 jaar deelgenomen aan het welzijnsbezoek. Ook deze zijn meegenomen in de analyse.

Ouderen geven aan geen behoefte aan het welzijnsbezoek te hebben omdat:

- Men het bezoek niet nodig vindt

- Men nog goed gezond is
- Men maakt gebruik van thuiszorg of mantelzorg
- Men weet de weg of weet zelf hoe men aan voldoende informatie komt.
- Men geeft aan eerder met het welzijnsbezoek meegedaan te hebben en geen behoefte te hebben aan een herhaling.
- Men kent het welzijnsbezoek omdat de partner mee gedaan heeft
- Men door ziekte zoals dementie niet in staat is aan een interview deel te nemen.
- Men is opgenomen in het ziekenhuis, verpleeghuis of verzorgingshuis.

Uiteindelijk hebben 1029 personen meegedaan met het welzijnsbezoek. Uit de bezoeken zijn voor het merendeel problemen gesignaleerd op het gebied van wonen en mobiliteit. Er zijn 165 (16 %) ouderen, die aangegeven hebben, dat zij na het bezoek contact met de ouderenadviseur wilden hebben. Deze contacten staan beschreven in hoofdstuk 6.

De respons in de verschillende kernen ziet er als volgt uit:

	Deelname Welzijnsbezoek	Percentage van het totaal
Totaal Kaag en Braassem	1029	100%
Roelofarendsveen	396	37%
Oude Wetering	111	11%
Rijpwetering	49	5%
Nieuwe Wetering	17	2%
Oud Ade	20	2%
Kaag	16	2%
Hoogmade	62	6%
Woubrugge	133	13%
Rijnsaterwoude	41	4%
Leimuiden	184	18%

In Kaag en Braassem West (Roelofarendsveen-Oude Wetering-Rijpwetering-Nieuwe Wetering-Oud Ade- de Kaag) deden 609 ouderen mee

In Kaag en Braassem-Oost (Hoogmade-Woubrugge-Rijnsaterwoude-Leimuiden) zijn 420 ouderen bezocht.

De gegevens van de kern Bilderdam zijn opgenomen onder de kern Leimuiden.

3. RESULTATEN WELZIJNBEZOEKEN KAAG EN BRAASSEM 2013-2017

In dit hoofdstuk zijn de gegevens uit de ingevulde vragenlijsten van de 1029 geïnterviewde senioren per onderwerp in cijfers en percentages weergegeven.

3.1 Algemeen

Leeftijd		100%
Jonger dan 75 jaar	2	0%
75 tot en met 79	211	21%
80 tot en met 84	521	51%
85 tot en met 89	224	22%
90 jaar en ouder	71	6%

Geslacht		100%
Man	428	42%
Vrouw	601	58%

Nationaliteit		100%
Nederlandse	1024	99%
Overige	5	1%

Burgerlijke status		100%
Weduwe/weduwenaar	390	38%
Gehuwd	556	54%
Ongehuwd	39	4%
Gescheiden	23	2%
Geregistreerd partnerschap	21	2%

3.2 Wonen

Leef-/woonsituatie		100%
Alleenwonend	437	42%
Samenwonend met partner	566	56%
Samenwonend met broer / zus	4	0%
Samenwonend anders	22	2%

Soort woning		100%
Eengezinswoning	572	56%
Benedenwoning	27	3%
Seniorenwoning	148	14%
Aanleunwoning	22	2%
Appartement (flat) met lift	186	17%
Appartement (flat) zonder lift	9	1%
Boerderij	16	2%
Anders	49	5%

Koop of huurwoning		100%
Huurwoning	516	50%
Koopwoning	513	50%

Hoe lang woont u hier?		100%
Korter dan 1 jaar	22	2%
1 tot 2 jaar	53	5%
3 tot 5 jaar	75	7%
6 tot 10 jaar	142	14%
Langer dan 10 jaar	737	72%

Is uw woning naar uw zin? (binnenshuis)		100%
Ja	1000	97%
Nee	29	3%

Is uw woonomgeving naar uw zin? (buitenshuis)		100%
Ja	982	96%
Nee	47	4%

Voelt u zich veilig in en om uw huis?		100%
Ja	1007	98%
Nee	22	2%

Is er een woningaanpassing aangebracht?		100%
Ja	452	44%
Nee	577	56%

Hoe/ door wie is deze aanpassing gedaan?		100%
n.v.t. (geen aanpassing)	580	56%
WMO	148	14%
Particulier	201	20%
Was al aanwezig	80	8%
Onbekend	20	2%

Staat u ingeschreven als woningzoekende?		100%
Nee	763	74%
Ja	266	26%

Mist u voorzieningen in uw woonplaats of heeft u vragen op het gebied van wonen?		100%
Ja	191	19%
Nee	838	81%

3.3 Gezondheid

Hoe zou u zelf uw gezondheid omschrijven?		100%
Prima	114	11%
Goed	404	39%
Redelijk	320	30%
Matig	165	16%
Slecht	26	4%

Aantal ondervraagden dat problemen heeft met.....		
Zien	363	35%
Horen	418	41%
Lopen	510	50%
Geheugen	116	11%
Evenwicht	279	27%
Anders	406	39%

Aantal ondervraagden dat gebruik maakt van hulpmiddelen		
Bril	909	88%
Gehoorapparaat	321	31%
Rollator	332	32%
Stok	217	21%
Rolstoel	56	5%
Elektrische rolstoel	5	0,1%
Scootmobiel	73	7%
Andere hulpmiddelen	49	5%

Heeft u nog vragen op het gebied van gezondheid en voorzieningen?		100%
Ja	60	6%
Nee	969	94%

3.4 Mobiliteit

Komt u nog regelmatig buiten?		100%
Ja	919	89%
Nee	110	11%

Aantal ondervraagden dat belemmeringen ondervindt bij		
Het lopen	561	55%
Uithoudingsvermogen	422	41%
Drempels en stoepranden	323	32%
Andere belemmeringen	240	23%

Bent u angstig of onzeker?		100%
Ja	134	13%
Nee	895	87%

Aantal ondervraagden dat gebruik maakt van (vervoersmiddel)		
Lopen	657	64%
Fiets	433	42%
Scoot- of brommobiel	70	7%
Auto	476	46%
Met iemand anders meerijden	560	54%
Openbaar vervoer	117	11%
Taxi	70	7%
Ouderenvervoer	45	4%
Buurtbus	88	9%
Collectieve vervoersvoorziening	240	23%
Anders	41	4%

Heeft u ooit een aanvraag gedaan voor een vervoersvergoeding?		100%
Ja	303	29%
Nee	726	71%

Waar had de toewijzing betrekking op?		
Regiotaxi	247	24%
Bovenregionaal vervoer (Valys)	83	8%
Scootmobiel	29	3%
Invalidenparkeerkaart	40	4%

Is er een halte openbaarvervoer in de buurt? (100M)		100%
Ja	414	40%
Nee	615	60%

Mist u voorzieningen op het gebied van vervoer in uw woonplaats?		100%
Ja	88	9%
Nee	941	91%

3.5 Hulp-en dienstverlening

Heeft u professionele hulp bij het huishouden?		100%
Ja	299	29%
Nee	730	71%

Heeft u thuiszorg: verzorgend / verplegend?		100%
Ja	151	15%
Nee	878	85%

Heeft u particuliere hulp?		100%
Ja	282	27%
Nee	747	73%

Gaat u naar dagverzorging of dagbehandeling?		100%
Ja	30	3%
Nee	999	97%

Krijgt u hulp van anderen?		100%
Ja	477	46%
Nee	552	54%

Krijgt u mantelzorg van:		
Partner	168	17%
Familie	381	37%
Vrienden / kennissen	79	8%
Buren	93	9%

Krijgt u hulp van een vrijwilliger (organisatie)		100%
Ja	23	2%
Nee	1006	98%

Vindt u de hulp die u krijgt voldoende?		100%
N.v.t	350	34%
Ja	614	60%
Nee	65	6%

Bent u zelf mantelzorger ?		100%
Ja	179	17%
Nee	850	83%

Aantal mensen dat gebruikt maakt van of informatie wil over de voorziening.....		
Alarmering	192	19%
Telefooncirkel	11	1%
Tafeltje dekje	59	6%
Open eettafel	72	7%
Thuisadministratie	26	3%
Klussendienst	44	4%
Combibus	39	4%
Infolijn	21	2%

Aantal mensen dat gebruik maakt van hulpverleners / hulpverlenende instanties		
Cliënt- /ouderenadviseur	98	10%
Mantelzorgconsulent	19	2%
Maatschappelijk werk	11	1%
GGZ	9	1%
Casemanager dementie	15	1%
WMO zorgloket	110	11%
Andere hulpverlenende instanties	9	1%

3.6 Tijdsbesteding en contacten

Hoeveel kinderen heeft u?		100%
Nee	90	9%
Ja	939	91%

Heeft u regelmatig contact met uw kinderen?		100%
Ja	924	90%
Nee	15	1%
N.v.t.	90	9%

Heeft u regelmatig contact met andere familieleden?		100%
Ja	938	91%
Nee	83	8%
N.v.t.	8	1%

Heeft u regelmatig contact met uw burenen?		100%
Ja	868	84%
Nee	135	13%
N.v.t.	26	3%

Merkt u het als uw burenen een paar dagen niet thuis zijn?		100%
Ja	774	78%
Nee	255	22%

Heeft u iemand met wie u goed kunt praten?		100%
Ja	936	91%
Nee	93	9%

Vindt u de genoemde contacten voldoende?		100%
Ja	980	95%
Nee	49	5%

Voelt u zich wel eens eenzaam ?		100%
Ja	169	17%
Nee	860	83%

Wordt u wel eens op een ongewenste wijze behandeld of benaderd?		100%
Ja	64	6%
Nee	965	94%

Bent u over het algemeen tevreden over de manier waarop u uw dagen doorbrengt?		100%
Ja	979	95%
Nee	50	5%

Bent u lid van een club of vereniging ?		100%
Ja	484	47%
Nee	545	53%

Neemt u wel eens deel aan een onderstaande activiteit of wilt u daar informatie over?		
Computeractiviteiten	87	8%
Bewegingsactiviteiten	174	17%
Recreatieve activiteiten	271	26%
Educatieve activiteiten	38	4%

Doet u vrijwilligerswerk ?		100%
Ja	204	20%
Nee	825	80%

Maakt u gebruik van de gemeentegids?		100%
Ja	653	63%
Nee	376	37%

Maakt u gebruik van het internet?		100%
Ja	400	39%
Nee	629	61%

Bent u lid van een ouderenbond?		100%
Nee	575	56%
ANBO	44	4%
KBO	381	37%
PCOB	11	1%
Anders	18	2%

Bent u meelevend lid van een kerk, moskee of andere levensbeschouwelijke organisatie?		100%
Nee	197	19%
Ja	832	81%

Indien u meelevend lid bent, vindt u daar dan de steun / aandacht die u nodig heeft?		100%
Ja	460	45%
Nee	333	32%
N.v.t.	236	23%

Hoe tevreden bent u over de manier waarop u nu in het leven staat?		100%
Prima	266	26%
Goed	552	45%
Redelijk	154	15%
Matig	47	5%
Slecht	8	1%

3.7 Financiën

Kunt u zich financieel redden?		100%
Ja	1009	98%
Nee	10	1%
Geen antwoord	10	1%

Is uw netto inkomen lager dan ... (bedrag minimabeleid, verschilt per jaar)		100%
Ja	129	13%
Nee	673	65%
Geen antwoord	227	22%

Is uw vermogen hoger dan ... (bedrag minimabeleid, verschilt per jaar)		100%
Ja	254	25%
Nee	210	20%
Geen antwoord	565	55%

Heeft u hulp bij het regelen van uw administratie / financiën?		100%
Ja	863	84%
Nee	166	16%

3.8 Afronding en informatie

Aantal mensen dat heeft aangegeven problemen te ervaren met betrekking tot...		
Wonen	57	6%
Gezondheid	212	21%
Mobiliteit	230	22%
Hulp- en dienstverlening	41	4%
Contacten	30	3%
Financiën	31	3%

Wilt u contact met de ouderenadviseur?		100%
Ja	165	16%
Nee	864	84%

Kende u voor dit bezoek de stichting ouderenwerk De Spil of de STIWO		100%
Ja	845	82%
Nee	184	18%

4. VERGELIJKING

Vergelijking resultaten welzijnsbezoeken Kaag en Braassem 2013-2017 met de resultaten van de welzijnsbezoekronde 2009-2013. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het feit dat aan de ronde van 2013 tot 2017 de 75 tot en met 77 jarige nauwelijks hebben deel genomen.

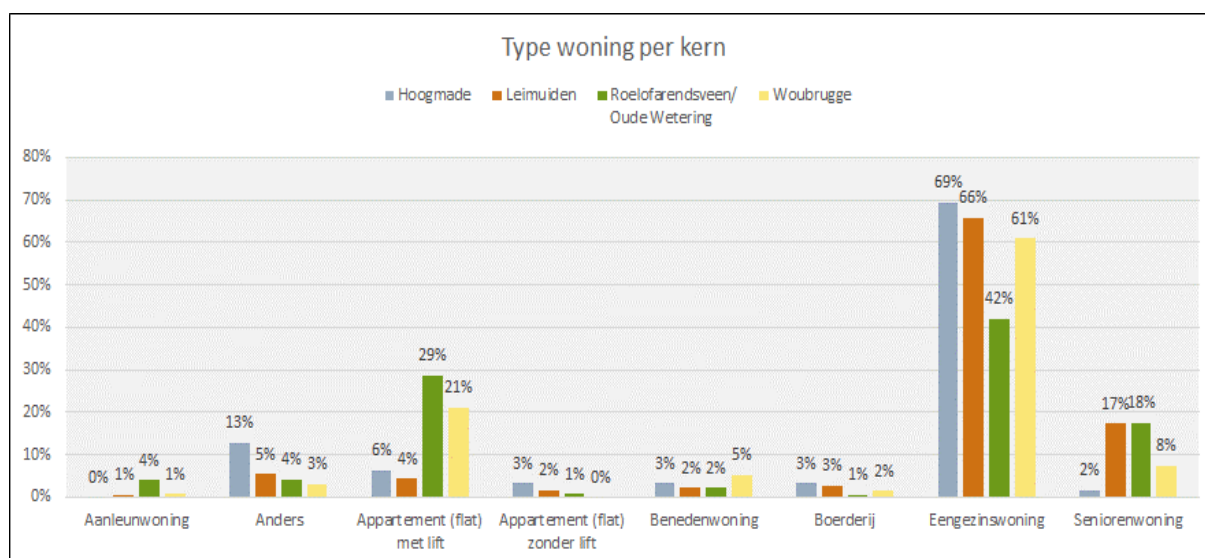
Onderwerp	Kaag en Braassem 2013-2017	Kaag en Braassem 2009-2013
Aantal uitnodigingen	1503	1866
Zonder uitnodiging	130	
Aantal bezoeken	1029	1151
Percentage met uitnodiging	60%	61,7%
Percentage zonder uitnodiging	8%	
Mannen	42%	43%
Vrouwen	58%	57%
Gehuwd	54%	57%
Ongehuwd	4%	5%
Gescheiden	2%	2%
Weduwe/weduwnaar	38%	36%
Samenwonend met partner	56%	60%
Gezondheid goed, prima	50%	43%
Gezondheid redelijk tot slecht.	50%	56%
Hulpmiddelen bril/ gehoorapp.	88%-31%	98%
Rollator /rolstoel/ scootmobiel	32%-5%-7%	25%-7%-7%
Tevreden woning/woonomgeving	97%-96%	98%-96%
Woningaanpassing	44%	47%
Vervoershalte in de buurt	40%	38%
Huish. hulp professioneel/ particulier	29%-27%	41%-22%
Thuiszorg, verzorging/verpleging	15%	10%
Mantelzorg partner familie	54%	19%
Alarmering	19%	19%
Tafeltje Dek je	6%	5%
Dagverzorging	3%	3%
Bewegingsactiviteiten	17%	21%
Recreatieve activiteiten	26%	20%
Huisbezoek door vrijwilligers	2%	9%
Ouderenadviseur	10%	6%
Maatschappelijk Werk/GGZ	2%	1%
Contact met kinderen/familie	90%/91%	89%/94%
Contact met vrienden/buren	84%	86%
Lid Ouderenbond	44%	42%
Lid kerk	81%	80%
Steun van kerk	45%	48%
Financieel zelfredzaam	98%	99%
Minimum inkomen	13%	8%
Hulp bij regelen financiën	84%	86%

5. TOELICHTING BIJ DE RESULTATEN

Behalve de gesloten vragen in de vragenlijst hebben de senioren tijdens het huisbezoek ook de mogelijkheid gehad om toelichtingen te geven bij de vragen. In de toelichting bij de resultaten per onderwerp zullen deze uitspraken aan bod komen. Tevens worden de uitkomsten van het huidige onderzoek van 2013- 2017 vergeleken met cijfers van het onderzoek van 2009-2013. We moeten hierbij rekening houden met het feit dat het huidige onderzoek niet doorloopt tot 75-jarigen maar gestopt is bij de 78-jarigen.

5.1 Wonen

In Kaag en Braassem woont 42% van de bezochte ouderen alleen. Er wonen bijna evenveel senioren (50%) in een koopwoning als in een huurwoning.

Figuur 1 Overzicht van type woning per kern

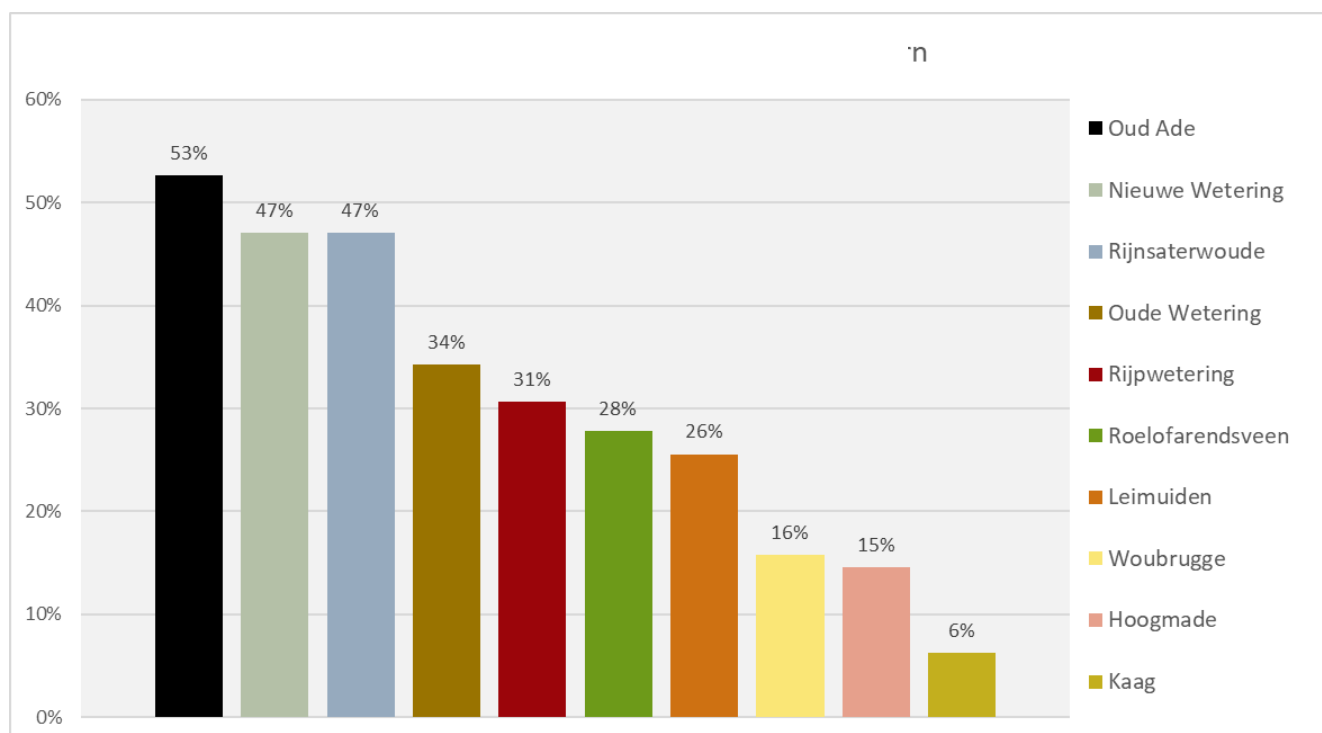
Dit overzicht geeft van een aantal kernen weer in welk type woning de senioren wonen. In de kernen Hoogmade, Leimuiden en Woubrugge wonen nog veel senioren in een eengezinswoning. In Roelofarendsveen/Oude Wetering woont 41% van de senioren in een appartement met lift ofwel in een senioren- of aanleunwoning. Vergelijken we het resultaat met 5 jaar geleden, dan zien we een verschuiving van het wonen in een eengezinswoning (nu 56% toen 63%) naar het wonen in een appartement met lift (nu 18% toen 11%). Dit heeft te maken met het toegenomen aanbod van appartementen door nieuwbouw in de kernen Roelofarendsveen (bijvoorbeeld Noorderstaete/ Noorderderrond), Leimuiden (Kroondomein) en Woubrugge (Swarte Swaen/Hussonhoek).

Dit onderzoek is in 2013 gestart en momenteel zijn op verschillende plaatsen in de gemeente appartementen bijgebouwd, denk bijvoorbeeld aan de Oevers in Roelofarendsveen, hierdoor kan het inmiddels zijn dat er in 2017 meer senioren naar een appartement verhuisd zijn.

Senioren moeten nu en in de toekomst steeds langer thuis blijven wonen en dienen te beseffen dat hun woning geschikt moet zijn, ook op het moment waarop zij minder goed ter been en/of hulpbehoevend zijn geworden.

Het is belangrijk dat senioren zich voorbereiden op deze periode en op tijd maatregelen nemen door te verhuizen of hun huis aan te passen.

Opvallend is, dat 7% minder (nu 26% toen 33%) ouderen als woningzoekende ingeschreven staat. Dit kan komen door het toegenomen aanbod van appartementen. Hieronder is te zien hoeveel procent van de ondervraagden uit een bepaalde kern aangegeven heeft als woningzoekende ingeschreven te staan.

Figuur 2 Percentage woningzoekende per kern

Vooral in de kleine kernen waar weinig voorzieningen en levensloop bestendige woningen zijn staan veel senioren als woningzoekende ingeschreven. Voor ouderen die de afgelopen jaren verhuisd zijn naar een levensloop bestendig appartement is de verhuismens en daarmee de inschrijving als woningzoekende vervallen.

In 2014 is een nieuw woonruimteverdeelsysteem geïntroduceerd.

www.woningnethollandrijnland.nl. Dit is een digitaal systeem waarbij een e-mail adres noodzakelijk is om ingeschreven te staan. Voor ouderen die geen computer vaardigheden bezitten en geen hulp inschakelden van familie of anderen in hun omgeving, was dit mogelijk een reden om de inschrijving als woningzoekende niet te verlengen.

In april 2014 hebben de vrijwilligers welzijnsbezoek bij de huidige woningbouwcorporatie MeerWonen een voorlichtingsbijeenkomst gehad over het nieuwe woonruimteverdeelsysteem om de te bezoeken ouderen van de juiste informatie te kunnen voorzien.

Veelal geven de meeste ouderen aan, zowel binnenshuis als buitenshuis, naar hun zin te wonen. Zij voelen zich veilig in en rond het huis.

Ook de rijdende winkels krijgen de nodige waardering van de senioren. Helaas is bekend dat met ingang van september 2017 de SRV-wagen in Leimuiden stopt.

Het aantal woningaanpassing is met 3% afgenomen. De aanpassingen vanuit de Wmo dalen sterk, namelijk van 20% naar 14%. Dit heeft te maken met gewijzigd beleid zoals de aanpassingen van een verhoogd toilet en beugels in de badkamer, die niet meer door de Wmo verstrekt worden. Ook wordt er bij de verstrekking van voorzieningen vaker een eigen bijdrage opgelegd. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de particuliere aanpassingen met 4% zijn gestegen.

5.2 Gezondheid

De helft van senioren in Kaag en Braassem beschrijft zijn gezondheid als prima tot goed. De ondervraagden geven wel problemen met horen, zien, bewegen of het geheugen aan. Zij gebruiken hier de nodige hulpmiddelen voor. Vooral het aantal mensen dat problemen heeft met horen, neemt gestaag toe. Dit groeide van 33% naar 41% waardoor het aantal mensen met een gehoorapparaat met 5% gestegen is. Het aantal brildragers neemt met 10% af. Of dit met de trend van het laseren van de ogen bij staar te maken heeft waardoor geen bril meer nodig is, is moeilijk te zeggen.

Ondanks dat de rollator uit het basis pakket van de zorgverzekering is verdwenen zien we een toename van het aantal mensen dat gebruik maakt van een rollator.

5.3 Mobiliteit

Het grootste gedeelte van de ondervraagden komt nog buiten. Wel is het aantal mensen dat niet regelmatig buiten komt gestegen van 7% naar 11%. Steeds meer ondervraagden ondervinden belemmeringen bij het lopen en ervaren problemen met de drempels en stoepanden in Kaag en Braassem.

Ondanks dat we steeds meer senioren op e-bikes zien fietsen is het gebruik van de fiets bij de ondervraagde senioren sterk gedaald van 51% naar 42%. Dit heeft ongetwijfeld ook te maken met het feit dat de jongste groep senioren dit keer niet bevraagd is. We zien een verschuiving van het gebruik van openbaar vervoer en eigen auto naar het gebruik van de collectieve vervoersvergoeding voor de Regiotaxi.

Op dit moment bestaat de vergoeding enkel nog uit taxizones. Het vrij besteedbare bedrag, dat men kon besteden aan ander vervoer dan de Regiotaxi, is vervallen. Enkele senioren geven aan deze inperking van de vervoersvergoeding te betreuren. Het aantal mensen dat gebruik maakt van de Combibus is gedaald maar de frequentie van het aantal ritten per persoon is gestegen, doordat men de Combibus gebruikt om een paar keer per week naar de dagbesteding De Brug in Jacobus te gaan.

Op de vraag of men voorzieningen mist in de woonplaats geven de mensen aan dat zij het openbaar vervoer te beperkt vinden. Bushaltes op loopafstand worden gemist.

5.4 Hulp- en dienstverlening.

Het aantal ouderen, dat professionele huishoudelijke hulp met een indicatie vanuit de Wmo hebben, is met een afname van 12% sterk gedaald. Daartegenover zien we dat de particuliere huishoudelijke hulp en verzorgende/verplegende hulp stijgen. Ook geven de mensen, die wel via de Wmo huishoudelijke hulp ontvangen aan, dat het aantal geïndiceerde uren, de laatste jaren is verminderd.

Op de vraag of iemand hulp van anderen krijgt, geeft 46% van de ondervraagden een positief antwoord. Deze hulp bestaat vooral uit mantelzorg van partner (17%) of familie (37%), eventueel buren of kennissen (17%) en voor een heel klein gedeelte (2%) maakt men gebruik van vrijwilligers. Het initiatief van Burenhulp Hoogmade is wegens gebrek aan hulpvragen niet echt van de grond gekomen. De Spil heeft in samenwerking met de Driemaster een groep vrijwilligers vervangende mantelzorg die op verzoek ingezet wordt.

Een nieuwe vraag in het onderzoek was: “Bent u zelf mantelzorger?” 17% van de ondervraagden geeft aan zelf mantelzorger te zijn. In overleg zijn er mantelzorgers aangemeld bij de mantelzorgconsulent van de Driemaster.

Mensen hebben in de afgelopen jaren vaker gebruik gemaakt van de ouderenadviseurs van De Spil. Dit percentage steeg van 6% naar 10%. Tijdens het vraaggesprek gaf 16% van de senioren aan een vervolcontact met de ouderenadviseur op prijs te stellen. Een uitsplitsing van deze ondersteuning volgt in hoofdstuk 6.

5.5 Tijdsbesteding en contacten

In dit onderzoek hebben wij voor het eerst de senioren rechtstreeks gevraagd naar gevoelens van eenzaamheid. Van de ondervraagden geeft 17% aan zich weleens eenzaam te voelen. Zij missen hun overleden partner of familieleden en 10% geeft aan dat ze niet iemand hebben waar ze goed mee kunnen praten.

De kring van leeftijdsgenoten wordt kleiner. Ze vinden het vaak moeilijk om nieuwe contacten te maken. Vanuit de Driemaster is het project Welzijn op Recept opgezet. Hierin verwijzen de huisartsen patiënten met psychosociale problemen zoals eenzaamheid door naar een welzijnscoach.

Ondanks dat de pastorale werkgroepen vanuit de kerkelijke instanties ook aandacht proberen te geven aan emotionele eenzaamheid en behoefte aan een goed gesprek, is de steun, die mensen ondervinden vanuit de kerk, licht gedaald.

Onder het motto “Meedoen is gezond” zijn ouderen de afgelopen jaren o.a. door de STIWO's gestimuleerd deel te nemen aan beweegactiviteiten, valpreventie-cursussen en het activiteitenprogramma Zomerpalet. De deelname aan beweegactiviteiten is in het onderzoek niet gestegen maar de deelname aan recreatieve activiteiten ging van 20% naar 26%.

Ook vanuit TOM wordt er aandacht besteed aan het probleem van eenzaamheid van senioren door ontmoetingsplaatsen te openen zoals TOM in de Bloemen in Roelofarendsveen en inloopactiviteiten in het Spant in Leimuiden.

Op de vraag of mensen vrijwilligerswerk doen, geeft 20% van de 78- plussers aan dit zelf, vaak nog met veel plezier te doen. Bijvoorbeeld als bezoeker/vrijwilliger bij de Zonnebloem of als bezorger van Tafeltje-dekje.

Het gebruik van de gemeentegids is sterk afgenomen van 79% naar 63%. Dit komt omdat de gids niet meer huis aan huis verspreid wordt en op dit moment ook niet meer ondersteund wordt door de gemeente Kaag en Braassem. Veel senioren gaan er vanuit dat de gids niet meer vernieuwd wordt. Welzijnsbezoekvrijwilligers geven bij de bezochte ouderen een gele telefoonlijst met belangrijke telefoonnummers af. (Zie Bijlage 3 Telefoonkaart) Deze lijst wordt door veel mensen bewaard en als het moment daar is goed gebruikt.

Volgens verwachting is het gebruik van het internet gestegen onder senioren. 39% van de ondervraagden maakt nu gebruik van internet (2009-2013 31 %). In Kaag en Braassem Oost geven de ouderen regelmatig aan, gebruik te maken van het 3x per jaar aan huis bezorgde blad Senioren Informatie uitgegeven door de STIWO.

5.6 Financiën

Uit de resultaten van de vragen over financiën blijkt dat de ondervraagde senioren vaker aangeven een minimum inkomen te hebben en/of geen vermogen te hebben. Toch neemt het gebruik van financieel aanvullende regelingen zoals bijstand, kwijtschelding van gemeente- of waterschapsbelasting nauwelijks toe.

Uit de gesprekken blijkt regelmatig dat deze ondervraagden in het bezit zijn van een eigen huis waardoor ze buiten regelingen vallen. Toch kunnen ze nauwelijks rond komen. Het afsluiten of het verhogen van de hypotheek is niet eenvoudig en wordt door hen te ingewikkeld gevonden. Ook is de mogelijkheid om je huis “op te eten” de laatste jaren door de banken sterk beperkt.

Zowel de ondervraagde ouderen als de vrijwilligers vinden financiën een lastig onderwerp. Veel mensen geven aan geen antwoord op de vragen te weten of te willen geven. Vaak zijn het de kinderen die de financiële zaken afhandelen.

Uit onderzoek naar ouderenmishandeling blijkt dat 1 op de 20 senioren te maken heeft met een vorm van mishandeling. In 1 op de 3 gevallen is dit een vorm van financieel misbruik. Gezien het feit dat veel ouderen hulp krijgen bij hun administratie is dit een punt om alert op te blijven.

5.7 Afronding en informatie

Steeds meer senioren in Kaag en Braassem kennen Stichting Welzijn Ouderen De Spil en/of de STIWO's. Dit percentage ging van 44% naar 82%. Dit komt door de diensten die deze ouderenorganisaties leveren, de activiteiten die zij organiseren maar zeker ook door de verschillende rondes welzijnsbezoek die er de afgelopen jaren hebben plaats gevonden.

6. VERVOLGCONTACTEN

Tussen 2013 en 2017 hebben 1029 senioren een bezoeken vrijwilliger thuis ontvangen. Van deze 1029 ondervraagden hadden 165 ouderen (16%) naar aanleiding van het bezoek een of meerdere hulp- of informatievragen aan de ouderenadviseur. De vrijwilliger bespreekt de ingevulde vragenlijst met de ouderenadviseur en geeft aan op welke gebieden er hulpvragen zijn. Men kan vragen op meerdere gebieden hebben.

Binnen twee weken na het welzijnsbezoek neemt de ouderenadviseur telefonisch contact op met de ouderen. In veel gevallen kan de vraag telefonisch afgehandeld worden. Soms wordt doorverwezen naar een andere instelling. Maar vaak is ook een huisbezoek gewenst van de ouderenadviseur om het probleem verder te bespreken. De oudere wordt op dat moment een cliënt van de ouderenadviseur. Uit dit eerste huisbezoek blijkt regelmatig dat er naast de aangegeven hulpvraag nog meer problemen zijn waarop actie door de ouderenadviseur moet worden ondernomen. In deze gevallen legt de ouderenadviseur meerdere huisbezoeken af. In principe gaat het om kortdurende hulpverlening maar in sommige situaties is langdurige begeleiding nodig.

Hulpvragen	Wonen	Gezond- heid	Mobiliteit	Hulp-en Dienstverl.	Tijdsbest.- Contacten	Finan ciën	Totaal
K en Br West	22	9	31	12	17	13	104
K en Br Oost	15	3	23	15	9	7	72
Totaal	37	12	54	27	26	20	176

Bovenstaand overzicht geeft aan op welk gebied de gestelde hulpvragen betrekking hadden. We maken hierbij een onderscheid in Kaag en Braassem West en Kaag en Braassem Oost

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Vraag aan ouderen wat ze belangrijk vinden en gek genoeg is dat niet gezondheid als nummer één. Nee, het is autonomie, zelf beslissen wat je allemaal nog zou willen en kunnen doen gevolgd door mobiliteit.

Onderstaand de conclusies en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen:

7.1 Wonen

Over het algemeen zijn de ondervraagde senioren in Kaag en Braassem tevreden over de manier waarop zij wonen en voelen zich veilig.

Senioren zullen steeds langer zelfstandig thuis wonen. Hierbij gaat het niet alleen om een geschikte woning en de veiligheid in en om het huis, maar om de hele sociale context. Hebben de senioren, die ondersteuning nodig hebben, een sociaal netwerk om op terug te vallen? Steeds meer wordt verwacht dat mensen zelf hun huur of koopwoning op tijd aanpassen. We zien op alle fronten dat de gemeente zich richt op mensen die het echt nodig hebben en niet verantwoordelijk is voor iedereen.

Senioren zouden zich moeten voorbereiden zodat zij - ook met een beperking - comfortabel en veilig in hun huis kunnen (blijven) wonen.

Aanbeveling op dit gebied:

- Belangrijk is senioren bewust te maken van het feit dat zij tot op hoge leeftijd met of zonder eventuele beperkingen zelfstandig zullen wonen. Dit vraagt om huisvesting waarin dit mogelijk is. Een infocampagne alleen is niet genoeg. Huisbezoeken door een vrijwillige woonadviseur is een manier om een campagne achter de voordeur te doen landen.

7.2 Gezondheid

Het grootste deel van de ondervraagde senioren omschrijft hun gezondheid als redelijk tot goed.

Aanbevelingen op dit gebied:

- De ouderen blijven stimuleren tot een gezonde leefstijl. Het is bekend dat ouderen in een sociale setting steeds vaker alcohol gebruiken. In dit onderzoek is verslaving niet aan de orde geweest. Zeker in combinatie met medicatie is toename van alcoholgebruik bij senioren wel een punt van aandacht in relatie tot gezondheid.
- Sporten en bewegen kunnen (ernstige) gezondheidsklachten voorkomen, waardoor mensen minder intensief gebruik hoeven te maken van gezondheidsvoorzieningen. Momenteel kunnen senioren gratis kennis maken met verschillende seniorensporten door mee te doen met de beweegcarrousel.

7.3 Mobiliteit

Mensen geven aan dat er problemen zullen ontstaan op het moment dat ze geen auto meer kunnen rijden.

Aanbevelingen op dit gebied:

- Een goed openbaar vervoersysteem met bushaltes op loopafstand

in de buurt .

- Er is een toename van het gebruik van de regiotaxi. Door ruimhartig beleid bij het toekennen van een vervoersvergoeding geef je mensen de vrijheid om te gaan en staan, waar ze willen, het bevordert het in stand houden van het sociale contact, ook als zij zelf geen vervoersmiddel meer besturen.

We zien het aantal ondervraagden dat problemen met drempels en stoepen ervaart toenemen.

- Aandacht voor de toegankelijkheid en onderhoud van de openbare ruimte is gewenst.

7.4 Hulp en dienstverlening

Doordat ouderen langer zelfstandig thuis wonen wordt de behoefte aan zorg en ondersteuning aan huis groter. In Kaag en Braassem kunnen mensen tot nu toe nog vaak een beroep doen op familie of burens. Het aantal ondervraagde senioren dat aangeeft gebruik te maken van hulp van anderen is al flink gestegen, terwijl maar weinig mensen aangeven gebruik te maken van ondersteuning door een vrijwilliger.

Het lagere aantal kinderen en het verder weg wonen daarvan, waardoor hulp in de directe nabijheid minder wordt, is een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst.

Aanbevelingen op dit gebied:

- Aandacht voor mantelzorgers om overbelasting te voorkomen is één van de speerpunten van het gemeentelijk beleid en zal alleen maar belangrijker worden.
- De mogelijkheden van algemene voorzieningen voor ouderen en de inzet van vrijwilligers onder de aandacht van de ouderen en hun familie (blijven) brengen.
- Stimuleren van vrijwilligerswerk voor ouderen.

7.5 Tijdsbesteding en contacten

Doordat de senioren langer thuis blijven wonen. Ook als zij minder mobiel zijn, ligt problematiek als eenzaamheid op de loer. In het onderzoek geeft 17% van de mensen aan zich weleens eenzaam te voelen. Lange tijd was het taboe om aan te geven dat je eenzaam bent.

Aanbevelingen op dit gebied:

- Door eenzaamheid bespreekbaar te maken kunnen individuele interventies gedaan worden om aan dit probleem te werken.
- Stimuleren van activiteiten, door bijvoorbeeld de STIWO's , Fietsmaatjes K&B, de KBO, TOM in de Buurt, waar senioren elkaar op laagdrempelige wijze kunnen ontmoeten is enorm belangrijk.

7.6 Financiën

Veelal de meeste ondervraagden geven aan zich financieel te kunnen redden.

Opvallend blijft dat zeer weinig mensen met een inkomen beneden de minimagrens gebruik maken van het minimabeleid van de gemeente.

Vooralsenioren kloppen niet graag aan bij de gemeente voor inkomensaanvullende regelingen. Zij geven tijdens het huisbezoek geen inzicht in hun financiële situatie. Het welzijnsbezoek door een vrijwilliger lijkt minder geschikt om met senioren de financiële situatie door te nemen.

Hulp door familie bij het regelen van de administratie en financiën geeft een lichte daling te zien, maar blijft met 84% hoog.

Aanbevelingen op dit gebied:

- Blijven promoten van het minimabeleid ook voor senioren.
- In de wijkpunten op laagdrempelige wijze de mogelijkheid bieden om kennis te nemen van het minimabeleid en ondersteuning bieden bij het aanvragen.
- Alert blijven op financieel misbruik van senioren.

7.7 Algemene conclusie

Ondanks dat de leeftijdsgroep van dit onderzoek niet helemaal overeenkomt met het eerdere onderzoek, zien we geen hele grote verschuivingen in de uitkomsten.

Sommige aanbevelingen uit het eerdere verslag zijn in gang gezet maar een flink aantal aandachtspunten uit het verslag 2009-2013 blijken nog steeds actueel en zijn opnieuw in de aanbevelingen opgenomen.

Het Welzijnsbezoek met de huidige vragenlijst verdwijnt. Het huisbezoek is een middel om op een laagdrempelige manier informatie en advies te geven. De meeste senioren die deelnamen aan het welzijnsbezoek stelden de bezoeken zeker op prijs. In par. 2.2 werd reeds uitgelegd wat de beweegredenen zijn geweest om dit onderzoek niet door te laten lopen tot de groep van 75 jarigen.

De oudere groep senioren hebben in de afgelopen jaren minimaal twee keer een aanbod voor een welzijnsbezoek gehad. Om een derde ronde Welzijnsbezoeken te starten met min of meer dezelfde vragenlijst zou niet verstandig zijn.

Vandaar dat het vervolg van de welzijnsbezoeken er anders uit gaat zien.

De nieuwe vragenlijst zal zich richten op “prettig blijven wonen”. We gaan in gesprek met de ouderen over de opties om zolang mogelijk in het eigen huis te kunnen blijven wonen. Soms betekent dit op tijd verhuizen. Om ook de jongere doelgroep over dit thema te bereiken, is het zelfs de vraag of huisbezoeken de meest geëigende methode is. We zullen op zoek moeten gaan naar een aansprekende manier om deze informatie onder de aandacht te brengen zodat mensen zich op tijd voorbereiden op hun oude dag.

8. TOT SLOT

Het doel van dit project is het geven van voorlichting, het zo nodig verwijzen naar gespecialiseerde organisaties en het verzamelen van signalen, die van belang kunnen zijn bij het formuleren van toekomstig gemeentelijk beleid voor ouderen. Gezien het feit dat 60% van de aangeschreven ouderen plus 8% niet aangeschreven ouderen uit Kaag en Braassem mee hebben gedaan aan het welzijnsbezoek, kunnen we stellen dat het geven van informatie door de vrijwilligers van het huisbezoek zeker is geslaagd.

Als signalerend middel kunnen we zeggen dat met 165 vervolcontacten door de ouderenadviseurs ook op dit gebied het welzijnsbezoek een nuttig instrument is gebleken.

Met het aanbieden van dit verslag aan de gemeente Kaag en Braassem streven wij er naar dat er tijdens het maken van beleid, aandacht wordt gegeven aan problemen, wensen en signalen van de ouderen uit de gemeente.

9. BIJLAGEN:

9.1 Bijlage 1 Uitnodigingsbrief voor een welzijnsbezoek

Oude Wetering, 13 oktober 2016.

Beste meneer/mevrouw ,

Als ouderenorganisaties StiwO en De Spil gaat het welzijn van senioren ons aan het hart en daarom hebben wij het welzijnsbezoek in het leven geroepen.

Een welzijnsbezoek is een gesprek van mens tot mens. Het gaat mét en óver u. Dit bezoek biedt u ook de gelegenheid om op de hoogte te blijven van de mogelijkheden om advies of hulp te krijgen.

Misschien bent u nu nog vitaal en gaat het leven vanzelf. Dit kan helaas veranderen en het is voor iedere oudere daarom belangrijk te weten waar hulp en ondersteuning te vinden is.

Wij vragen u hierbij dan ook de bijgaande folder zorgvuldig te lezen. U bent hierna helemaal op de hoogte van wat een welzijnsbezoek precies inhoudt.

Samen met onze vrijwilligers zien wij uit naar een prettig bezoek.

Met gemeente groet,

Rettie Bentvelsen/ Riekie Brunt

ouderenadviseur StiwO – De Spil.

PS. Wij hopen uiteraard dat iedere oudere meedoet. Mocht u onverhoopt toch willen afzeggen kan dat **niet met de antwoordstrook** zoals in de folder staat, maar telefonisch.

Bel dan op werkdagen **van 9.00 tot 11.00 uur naar de Infolijn telefoonnummer: 071-331 79 67.**

Wij stellen het op prijs als u de reden van afzegging dan doorgeeft.

9.2 Bijlage 2 Folder Informatief Welzijnsbezoek

Voor zelfstandig wonende senioren van 75 jaar en ouder

Wat houdt informatief welzijnsbezoek in?

Het informatief welzijnsbezoek is een gezamenlijk initiatief van de ouderen- en regio en Kaag en Braassem.

Steeds meer senioren willen en kunnen tot op hoge leeftijd zelfstandig wonen en functioneren. Dat sluit aan op het beleid van de overheid die voldoende diensten en activiteiten moet aanbieden om dit voor de senioren mogelijk te maken. Zo moeten senioren weten waar zij terecht kunnen voor allerlei hulp.

Door gebrek aan informatie dreigen senioren soms in een isolement te raken. Om dat te voorkomen kan elke senior bij het informatief welzijnsbezoek zijn wensen, ideeën en behoeften kwijt. Waar mogelijk kan dan ondersteuning en hulp gegeven worden. Bovendien wordt tijdens het bezoek informatie gegeven over de hulp- en dienstverlening die er in de gemeente Kaag en Braassem voor de senioren beschikbaar is.

Voor wie is het bedoeld?

Het informatief welzijnsbezoek is bedoeld voor alle zelfstandig wonende senioren van 75 jaar en ouder.

Hoe werkt het?

Stiwo en De Spil krijgen van de gemeente de namen en adressen van de senioren die voor het informatief welzijnsbezoek in aanmerking komen.

Stiwo en De Spil sturen de senior een brief met daarin de vraag of de betreffende senior een welzijnsbezoek wil. Wil de senior niet meedoen dan moet hij of zij de antwoordstrook terugsturen naar Stiwo De Spil.

Doet u mee dan wordt er, in overleg met u, een (telefonische) afspraak gemaakt door een van onze speciaal opgeleide vrijwilligers.

Tijdens dit welzijnsbezoek neemt de vrijwilliger een vragenlijst af die ons de benodigde informatie geeft. De vragen gaan bijvoorbeeld over wonen, gezondheid maar ook over contacten met andere mensen. Uiteraard bent u degene die bepaalt of u de vragen wel of niet beantwoorden wilt.

Wat gebeurt er daarna?

Na het informatief welzijnsbezoek bespreekt de vrijwilliger de antwoorden met de coördinator. Waar nodig neemt die contact op met de ondervraagde. Op verzoek van de senior kan er ook specialistisch advies ingewonnen worden.

De gegevens worden naderhand anoniem, dus zonder gebruik te maken van naam en adres, in een computer opgeslagen. Na het afronden van alle welzijnsbezoeken worden de resultaten uitgewerkt en gebruikt als richtlijn voor het ouderenbeleid.

Heeft u na het welzijnsbezoek nog vragen, op- of aanmerkingen neem dan gerust contact op met onze ouderenadviseur via de Infolijn telefoon 071 – 331 79 67.

9.3 Bijlage 3 Telefoonkaart

Stichting Welzijn Ouderen

Instantie:	Informatie:	Telefoonnummer:
Ouderenadviseurs:	Voor hulp en advies. Huisbezoek op afspraak.	
Rettie Bentvelsen	Kernen Nieuwe Wetering, Oud Ade, Oude Wetering, Roelofarendsveen en Rijpwetering	06 - 511 03212
Riekie Brunt	Kernen Hoogmade, Leimuiden, Rijnsaterwoude en Woubrugge	071 - 501 8138
Infolijn De Spil (werkdagen 9 – 11 uur)	Aanvragen: Burenhulp, Combibus, Telefooncirkel, Papierwinkel, Klussendienst, Fietsmaatjes Diverse activiteiten voor senioren	071 - 331 7967
Tafeltje dek je: Leimuiden/Rijnsaterwoude Woubrugge Hoogmade	Aan- en afmelden van 9 – 10 uur, een werkdag van tevoren	0172 -508 065 0172 -518 424 071- 501 8907/ b.g.g. 071 5018163 071 - 331 7967
Infolijn De Spil (overige kernen)	Aan- en afmelden van 9 – 11 uur, een werkdag van tevoren	071 - 331 7967
Alarmering: Leimuiden/Rijnsaterwoude Hoogmade/Woubrugge Infolijn De Spil (overige kernen)	Dhr. J. Hollem, contactpersoon Mevr. J. Terhorst, contactpersoon werkdagen tussen 9 – 11 uur	0172-508 914 0172-519 137 071 - 331 7967
Wmo-loket	Aanvragen: huishoudelijke hulp Vervoersvoorzieningen Woningaanpassing, Rolstoelen langdurig gebruik	071 - 332 7272 of 14 0172 vragen naar gemeente Kaag en Braassem
Kernteam 9.00-17.00 uur info@kernteamkb.nl	Multiproblemen of complexe hulpvragen	088-2542355
TOM in de buurt Kaag en Braassem	Voor langdurige ondersteuning zoals dagingvulling en dagbesteding	088 900 4567 Vraag naar team Kaag en Braassem
Algemeen alarmnummer Ambulance, Brandweer, Politie Politie	Voor spoedeisende hulp	112
	Niet spoedeisende situaties	0900 8844

Instantie:	Informatie:	Telefoonnummer:
Woningnet Holland Rijnland	Inschrijven voor een sociale huurwoning. Kan alleen via e-mail: www.woningnethollandrijnland.nl	
Regiotaxi	Taxivervoer van deur tot deur	Reserveren reis: 0900 - 202 2368
Gemeente Alphen a/d Rijn Optie 4 Unit Werk en Inkomen	Bijzondere bijstand, Minima regelingen, Schuldhelpverlening Tel. spreekuur elke werkdag 9.00 – 17.00 uur	14 0172 Daarna vragen naar gemeente Alphen aan den Rijn
Gemeentehuis Kaag en Braassem	Kwijtschelding gemeentelijke belasting Klachten/Meldingen woon- of leefomgeving zoals beschadiging aan stoep, lantaarnpalen, ongediertebestrijding etc.	071 - 332 7272
Kwadraad Maatschappelijk Werk	Relatieproblemen, verliesverwerking omgaan met geld, niet meer zien zitten, omgang met anderen	088 -900 4000 Dag en nacht bereikbaar
Apotheek: BENU Woubrugge Alphega Roelofarendsveen	Medicijnen etc. Batehof 20-22 Rembr.v.Rijns.31/Noordeinde 19	0172-517 711 071 - 331 9100
Stichting Amandi Thuis Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg	Aanvullende zorg thuis voor stervenden en hun verwanten door geschoolde vrijwilligers	06 - 222 97924
Mantelzorgondersteuning De Driemaster	Ondersteuning mantelzorgers	06- 182 49166
DoktersHuisartsenpost	Voor medische hulp buiten kantooruren	0900 - 513 8039
WIJdezorg	Verzorgingshuis, persoonlijke verzorging en verpleging thuis en huishoudelijke hulp	088-209 1000
Buurtzorg	Persoonlijke verzorging en verpleging thuis	06-535 75040 of 06-208 50435
ActiVite	Persoonlijke verzorging en verpleging thuis en huishoud. hulp	071-516 1415
Thuiszorgwinkel Vegro	Uitleen, verhuur en verkoop verpleegartikelen	0800- 288 7766
Meldpunt huiselijk geweld Veilig Thuis	Informatie ouderenmishandeling, relatiegeweld, verwaarlozing etc.	0800 – 2000
Meldpunt Zorg en Overlast	Informatie en advies bij ongewenste situaties	0900-1102040
Sensor	Telefonische hulpdienst 7 dgn p.w.	0900 0767
Zilverlijn	Voor een gezellig gesprek	0900 60 801 100